

INSTITUT PRO STRATEGICKÁ STUDIA FMO

Institut pro strategická studia Federálního ministerstva obrany ČSFR (ISS FMO, ISS, institut) byl založen 1. dubna 1991 jako analyticko-prognostické pracoviště pro výzkum otázek obrany, bezpečnosti a ochrany ČSFR. Působí v oblastech strategicko-koncepčních směrů nejvyššího státního zájmu, vycházejících z geostrategických, vojenskopolitických, vojenskoekonomických a ostatních specifik ČSFR. Vyjadřuje podklady k sloučení hlavních směrů strategického rozvoje obrany státu pro potřeby vrcholových orgánů státní správy a ČSA. Vytváří souhrnné podklady pro ústřední řízení rozvoje vojenské vědy a techniky, dále připravuje informace pro stanovení reálných perspektiv budování, rozvoje ČSA a civilní obrany ČSFR. Neustále zkoumá a rozvíjí operační umění, vypracovává systémové a pojmové řešení problémů řízení operačních stupňů velení ČSA. Teoreticky rozpracovává varianty ekonomického zabezpečení obrany státu.

Je studijním analyticko-prognostickým a konzultačně poradenským zařízením s odvětvovou i nadodvětvovou působností. Podílí se na tvorbě informační základny úseku FMO pro strategické řízení (ÚSR) a pro přímé velení vojskům správami GŠ ČSA.

**Institut rozvíjí vědní obory "obecné problémy vojenství", "vševojskové problémy vojenské-
ho umění" a "použití druhů vojsk, týlové a technické zabezpečení".**

V prognostické činnosti a při zpracování strategických pojetí rozvoje obranného potenciálu a systému státu vychází ISS z rozboru potřeb i skutečných možností obrany státu, výstavby ČSA, rozvoje operačního umění druhů ozbrojených sil; využívá přitom soudobých vědeckotechnických poznatků, výsledků dosažených vědeckovýzkumnou základnou ČSA i jiných odvětví, vědeckými zařízeními a vysokými školami, včetně zahraničních organizací.

**Posláním ISS FMO je předkládat kvalifikované prognózy (vědecké odhady) a podklad,
sloužící potřebám dalšího rozpracovávání vojenské doktríny ČSFR, vojenské strategie obrany
státu, perspektivního rozvoje ČSA, teorie i praxe operačního umění.**

**Cílem vědeckovýzkumné činnosti ISS je posilovat koncepčnost, pružnost řízení obrany
a bezpečnosti státu se zvyšováním celkové výslednosti, hospodárnosti jejich zabezpečení.
Současně přispívat k vytváření samostatné aktivní branné a bezpečnostní politiky státu
v příslušných evropských i světových souvislostech. ISS zkoumá a rozvíjí metodologii,
informační a technologické podmínky i způsoby zabezpečování obrany státu.**

Obsahem, posláním a cíli své činnosti ISS FMO navazuje na odkaz **Vojenského ústavu
vědeckého**, založeného v ČSR v roce 1919. Toto významné pracoviště vytvářelo rozhodující
způsobem vědecké základy vojenské politiky Československa v celém předválečném
údobí. Záštitu nad tímto ústavem převzali z titulu své funkce vrchního velitele ozbrojených sil
prezidenti T. G. Masaryk a E. Beneš. Pokusy o obnovení jeho činnosti po 2. světové válce
skončily rokem 1949. Tím přestalo v ČSR působit vrcholové pracoviště, zabývající se
výzkumem i teoretickým rozpracováním problémů vojenskodoktrinního a vojenskostra-
tegického charakteru. Po roce 1948 se Československo stalo v otázkách své obrany a
bezpečnosti na několik desetiletí plně závislým na vojenskopolitických a vojenskostra-
tegických rozhodnutích vrchního velení ozbrojených sil SSSR v rámci Varšavské smlouvy.

Po listopadové revoluci v roce 1989 vznikla se znovunabytím politické svrchovanosti a vojenské samostatnosti ČSFR opět skutečná potřeba vytváření obnovování česko-slovenské vojenské obranné doktríny i komplexní strategie obrany. Současně vznikla potřeba mít vlastní vědeckovýzkumné pracoviště, vytvářející výzkumné, informačně konzultační zázemí ústředních orgánů odpovědných a činných ve sféře obrany.

Institut je formálně organizován na:

- řídicí nadstavbu (ředitel, sekretariát).
- produkční základnu (výkonové jádro tvoří tři vědeckovýzkumné úseky),
- podpůrně zabezpečovací průřezovou mezivrstvu (správní, materiální služby, včetně vnějšího styku).

Nosné tvůrčí vědecké úseky ve svých působnostech mají:

- strategicko-prognostickou činnost,
- tvorbu podkladů pro řízení rozvoje vědy a techniky,
- rozpracovávání teorie a praxe operačního umění.

Klíčové směry výzkumu, podle nichž je vnitřně členěna výrobní základna a skupiny specialistů, tvoří profesní směry:

- vojenskopolitický, vojenskoekonomický a sociálně politický,
- vědeckotechnický, systémů organizace a řízení i synergicky svodný,
- řízení vědy a techniky účelových výzkumů, vědní a technické politiky, vzdělávání,
- komplexní záchranný systém ČSFR,
- operační umění pozemního vojska, operační a bojové použití druhů vojsk, letectva a PVO, zkoumané a rozvíjené autonomní součásti ISS - Institutem výzkumu operačního umění.

Institut je budován jako organizace s neformální komunikací, s horizontální specializací, s pružným spojováním specialistů do účelových řešitelských týmů. Postupně se rozšiřuje uplatňování aplikované modifikace variabilní maticové organizace se stálým svodně analytickým a prognostickým jádrem s prvky samoorganizace, sebezdokonalování.

ISS je součástí ÚŘŘ FMO, vytváří si pevný i variabilní okruh spolupůsobících zařízení a expertů. Tato externí pracoviště, vědeckovýzkumní pracovníci se budou významně podílet na vyhledávací, studijní i prognostické činnosti. Předpokládá se personální a informační výměna, sladování, spolupráce s Mezinárodním institutem pro strategická studia v Londýně i dalšími pracovišti tohoto druhu ve světě.

Institut plněním plánovaných i operativních vědeckých úkolů vytváří podklady pro rozhodovací a řídicí činnost správ i orgánů FMO. **Při tom vykonává následující činnosti:**

- analyzuje obranný systém ve vztahu k pravděpodobnému vývoji vnitrostátní i mezinárodní situace, doporučuje možná opatření ke zvýšení účinnosti obrany státu,
- sleduje, hodnotí vojenskopolitické aspekty tvorby, uplatňování bezpečnostního systému v Evropě, navrhuje odpovídající opatření FMO,
- vypracovává scénáře krizových situací pro možnosti ohrožení bezpečnosti státu, předvídá strategické poměry sil, potenciálů se zřetelem k ekonomické situaci a obranné dostatečnosti ozbrojených sil ČSFR,
- zpracovává odhady, studie, podklady pro tvorbu strategických pojetí a soustav cílů perspektivního rozvoje ČSA,
- zdokonaluje možnosti rozvoje ekonomického zabezpečení obrany ČSFR, vyhodnocuje čerpání strategických surovin, přesuny kapitálu a investic v zemích významných pro zabezpečení obrany státu, sleduje vývoj globálních a regionálních krizových jevů v ekonomice, navrhuje opatření pro jejich řešení v možných krizových situacích; zpracovává

rozbory, kvalifikované odhady vývoje ekonomického a vojenskoeconomického potenciálu ČSFR,

- odhaduje vývoj sociálních, sociálně politických směrů vývoje ve světě, v ČSFR ve vztahu k ozbrojeným silám,
- sleduje výsledky vědeckovýzkumné činnosti, vědeckotechnického vývoje, předkládá návrhy k perspektivnímu rozvoji ČSA, vědeckovýzkumné základny a obranného průmyslu,
- odhaduje varianty možného vývoje vojenského školství, vědy a výzkumy v ČSA,
- zpracovává a předkládá návrhy na využití poznatků z vývoje vědeckotechnických souvislostí i rozvoje systémů organizace, řízení, velení,
- analyzuje účinnost strategických projektů, vědeckých programů a modernizace vnitřního členění, řídicího systému FMO, ČSA,
- podílí se na normotvorné činnosti v oblasti řízení, rozvoje vědy a techniky,
- podílí se na tvorbě pojetí a řízení rozvoje komplexního záchranného systému ČSFR s důrazem na opatření v odvětví FMO,
- provádí odbornou poradenskou, expertizní, zpracovatelskou, publikační činnost v oblasti obrany ČSFR i rozvoje ČSA; podílí se na přípravě a odborném růstu řídicích pracovníků vojenské i civilní sféry zabezpečení obrany ČSFR.

Samostatné postavení Institutu výzkumu operačního umění (IVOU) se odráží ve specifickosti řešených úkolů a činností:

- analyzuje teorii a praxi operačního umění, zkoumá pravděpodobné směry jeho vývoje, rozpracovává zásady operačního a bojového použití druhů vojsk, týlového a technického zabezpečení operací,
- v souladu s pojetím obrany státu vyjadřuje zásady jejího praktického uskutečnění, se vzetím v úvahu možností lidského, ekonomického a bojového potenciálu při optimalizaci organizačního členění,
- navrhuje, rozpracovává zásadní i nezbytné požadavky na technické vybavení ozbrojených sil, doporučení k operační přípravě státního území,
- účastní se a vede výzkum při rozhodujících opatřeních operační přípravy, podílí se na zavádění, ověřování výsledků vědecké práce do praktického využití v ČSA, zajišťuje zpětnou indukci k dalšímu teoretickému řešení úkolů a k odhadu vývoje sledovaných oblastí.

ISS přináší jako konečné výsledky vědeckovýzkumné činnosti rozboru stavu a odhady vývoje zkoumaných problematik, hodnocení směrů vývoje, účelové studie, vyhodnocení nových, důležitých informací, návrhy opatření ke zkvalitnění obranného systému státu i k rozvoji a operačnímu použití jeho ozbrojených sil. Informaci veřejnosti o výsledcích své činnosti poskytuje publikační činností ve vnitrostátním i zahraničním tisku, perspektivně i ve vlastním časopisu.

ISS nejen řeší zadané úkoly, ale iniciativně předkládá návrhy na zesoučasnění strategických cílů rozvoje obrany státu, jeho ozbrojených sil, doporučuje nejvýhodnější způsoby jejich uskutečnění. Současně vytváří podklady pro vypracování metodologie, informačního i technického zabezpečení rozvoje celkové strategie obrany ČSFR.

Protože ISS je vědecko-prognostické pracoviště, zpracovávající dlouhodobé výhledy na základě podrobných rozborů s širokým rozsahem závažných vstupů z celé vojenskovědecké základny ČSA, ČSFR i zahraničí, nemohou mít výstupy jeho činnosti povahu operativních informací. Seriózní splnění zadaných úkolů lze očekávat v termínech, závislých na složitosti a šíři řešeného problému, to však nevylučuje vytváření operativních týmů reagujících na vznik krizových situací regionálního, či světového měřítka.

Po volbách v roce 1990 vznikla kvalitativně nová situace v zabezpečování obrany ČSFR. Tato kvalita spočívá v tom, že se naše federace stala svrchovaným státem s vlastní vojenskou